

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: סבינה	שם משפחה: הירש
----------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי:		בלועזית
שם פרטי איתו נולדתי: סבינה		בלועזית
שנת לידה: 1938	מין: נקבה	שם פרטי ושם נעורים של האם: חנה
עיר לידה: סטניסלב	ארץ לידה: פולין	שם פרטי ושם נעורים של האם: חנה
שם פרטי ושם משפחה של האב: משה	ארץ המגורים: פולין	מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: העיירה קוטי
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ)		
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית Tiraspol
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: טירספול, רומניה		תאריך השחרור:
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור פראג
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת' 1969		שנת עליה: במידה ועלית באנייה, ציין את שמה

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי ב- 27.2.1938, אמי נסעה לסטניסלב - העיר הגדולה על מנת ללדת. עד פרוץ המלחמה גרנו בעיירה קוטי שבפולין. לצד בית המשפחה גרה גם המשפחה המורחבת מצד סבא של אבא. משפחתי הייתה משפחה דתית חובשי כיפה, הבית היה כשר והלכו להתפלל בבית כנסת כל יום- ועם זאת אבי לא כל כך התחבר לדת. מחוץ לבית היה משק ירקות ופירות, מעין חווה. לאבי, משה, היו 9 אחים ואחיות ולאמי, חנה, היו 7 אחים ואחיות. למשפחה היה בית חרושת לשטיחים שם כולם עבדו, הם ייצרו שטיחים ויבאו אותם לכל מיני מקומות באירופה ובעיקר לרומניה. הייתי צעירה ולכן לא היו לי תחביבים ובנוסף גם מעולם לא הייתי בגן.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

כשהמלחמה פרצה ב- 1939 הרוסים לקחו את אבי לעבוד בבניית גשרים. מדי פעם כאשר היו באים הגרמנים להתקפות, מה שנקרא אקציה, היינו בורחים ליער, סבא אמא אני ואחיו הצעיר ביותר של אבי. היינו תמיד מוכנים עם תרמיל שבו היו דברים בסיסיים- נקניק יבש, לחם ומים, כיוון שלא ידענו מתי הגרמנים יבואו לתקוף. לא ידענו כמה זמן נישאר ביער, זה יכול היה לקחת כמה שעות ואפילו מספר ימים. ההתקפות והבריחות נמשכו כשנה, ובכל פעם שהיינו חוזרים מהיער היינו רואים גופות שהגרמנים רצחו ובתוך הבתים שרר תוהו ובוהו. ביום שישי אחד כשחזרנו מהיער, אמי הלכה לביתה של אחותה ומצאה את גופתה, גופת בעלה וילדיה. אחותה הייתה עם סינר ובתנור היו חלות שאפתה מספר דקות קודם לכן.

שנה לאחר מכן, סוף שנת 1940, החליטו הורי לברוח מפולין לרומניה. אדם פולני מהאזור היה אמור להעביר אותנו את הנהר כדי שנוכל להגיע לרומניה. הורי נתנו לו הרבה מאוד כסף. לקחנו איתנו שני תרמילים, אני הייתי עטופה במעיל של אבא. באמצע הנהר הגרמנים ירו לעברינו, והפולני נבהל וברח והשאיר את משפחתי באמצע הנהר. אבא החל לשחות ואני הייתי על הכתפיים שלו, ואמי שלא ידעה לשחות החזיקה בו. איתנו חצו את הנהר עוד כשמונה משפחות. כשהגענו לצד הרומני המשטרה רצתה להחזיר אותנו לפולין, כיוון שזה מה שהיה מקובל מעצם היותנו פליטים לא חוקיים. ידענו שאם ישלחו אותנו בחזרה לצד הפולני יהרגו אותנו מייד. אמי הייתה ממשפחה מאוד עשירה, היו לה הרבה מאוד יהלומים, זהב ותכשיטים שאותם נתנה כשחוד לרומנים. ביחד איתנו עברה רק עוד משפחה אחת ואת יתר המשפחות החזירו לצד הפולני. איכשהו גם שתי המשפחות שנתרו נפרדו, ומאוחר יותר נודע לנו שגם אותם הרגו.

המשכנו בדרכינו והמשטרה הרומנית שלחה אותנו למחנה עם סלקציה. כאשר הגענו לשם היו המון משפחות מכל מיני מקומות שחולקו לשני טורים, באחד שלחו גברים, בנים ונשים שהיו כשירים לעבודה ובעלי מקצוע ולטור השני שלחו נשים וגברים וילדים קטנים- אלה שלא יכלו לעבוד, שלא יכלו להביא תועלת. כאשר אבא ראה זאת, הוא הכניס אותי לתוך מעילו הגדול וכשעשו את הסלקציה העבירו אותנו ואת אמא לטור הכשיר לעבודה- למחנה עבודה. אבי אמר שמקצועו הוא רפד, זה המקצוע הראשון שעלה לו לראש. הוא המציא מקצוע זה למרות שהיה סוחר, כיוון שידע שסוחר אינו מקצוע שיעביר אותו למחנה עבודה. אמי אמרה שהיא תופרת, היא ידעה לתפור קצת מהבית.

עברו שלושה חודשים עד שהגענו למחנה העבודה, חלק מהדרך הלכנו ברגל וחלק ברכבות משא. המחנה נקרא טירספול ומיקומו היה ברומניה, תחת שלטונם של הגרמנים. בתוך המחנה הייתה משטרה רומנית וגם ה-SS. המחנה היה ליד נהר הדנובה. בהגיענו, אף אחד עדיין לא ידע שאני מסתרת במעילו של אבי והכניסו אותנו לתוך חדר עם עוד 30 איש. בחדר היו מדפים שעליהם ישנו. אם אדם אחד הסתובב כולם היו צריכים להסתובב. בחדר לא היו שירותים ומקלחות, הכול היה בחוץ. החורף היה גשום מאוד, קיבלנו רק שמיכה אחת. אבא ישן ליד קיר שהייתה בו נזילה ועל אף שכל הזמן היו שם עיתונים על מנת לייבש את המים הוא בכל זאת היה נרטב. אני ישנתי בין שני הורי. לא חגגנו בכלל חגים במחנה, רק צמנו ביום כיפור.

הגיע השלב בו הורי היו צריכים לצאת לעבודה ואני הייתי נשארת בחדר כיוון שבכלל לא הייתי אמורה להגיע למחנה הזה. אבי הכין קופסא ובה מים, חתיכת לחם, עיתונים וסמרטוט בד. בבקרים הם היו יוצאים לעבודה, 7 ימים בשבוע במשך כל היום, ולי אמרו שאסור לי לצאת מהקופסא בשום פנים ואופן. באותה תקופה הייתי בת 3 וחצי. באחד הימים יצאתי מהקופסא והצצתי דרך החלון וראיתי שתפסו ילד שהוברח גם הוא למחנה. ראיתי איך שירו בו בראש וכל דמו ניתז. אבי הצליח לצאת מעבודתו וראה אותי יושבת ליד החלון וצועקת, הוא החזיר אותי בחזרה לקופסא. לאחר מקרה זה פחדתי מאוד ולא יצאתי יותר מהקופסא. אבי אמר לי שזה מה שיקרה וקעת האמנתי לו. חייתי בתוך הקופסא שנתיים וחצי. לקראת סוף התקופה במחנה העבודה אבי עבד מחוץ למחנה, הוא שיפץ ריפוד של מכוניות וג'יפים של קצינים גרמניים. אבי התיידד עם אחד הקצינים אשר ריחם עליו ונתן לו לחם, ואת הלחם אבי היה נותן לי. ואמנם בחדרי הייתה אישה חולה שגנבה לי את הלחם ואני פחדתי לספר על כך. במחנה, כל מי שלא היה יכול לעבוד או היה חולה, ירו בו מייד. בסוף המלחמה שרדו רק רבע מהאנשים שהגיעו בהתחלה.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

לא הודיעו לנו שהמלחמה נגמרה, אלא שיום אחד המשטרה הרומנית וקציני ה-SS נעלמו. כאשר נגמרה המלחמה קיבלנו מהאיכרים מסביב אוכל, אנשים אכלו המון וחלק מתו מאכילת יתר. אנשים במחנה החלו לנדוד וללכת למקומות אחרים. עלינו על רכבת משא, היא התקלקלה בדרך ובסופו של דבר הגענו לפולין.

הורי החלו לחפש את בני משפחתם, מי מהם שרד ומי לא. מהמשפחה של אמי לא נשאר אף אחד, וממשפחתו של אבי שתי אחיותיו שרדו ואח אחד, ויתר האחים נספו. הפולנים היו מאוד אכזרים והיו אומרים "מה, עוד לא הרגו את כל היהודים?!", "מה חזרתם?". חזרנו לעיירה בה גרנו ומצאנו את ביתנו שלם, אך כעת גרו בו פולנים שפחדו שנבקש משהו. הם ירו ואנחנו ברחנו.

הגענו לפראג ושהיינו שם חצי שנה, לאחר ביקור בצ'כוסלובקיה. כל נסיעה ברכבות לקחה מספר חודשים. מה שאני זוכרת מפראג זו השהייה בבית חולים כיוון שהייתה לי ולאמי דלקת פרקים ונתנו לנו תרופות וטיפולים. בגלל שלא דיברתי במשך כל השנים שהייתי במחנה חשבו שאני אילמת. היה רופא מאוד נחמד שלקח אותי לקרקס, ובפעם הראשונה בחיי ראיתי משהו אחר חוץ מגופות. בקרקס הוא הושיב אותי על ברכיו ודיבר איתי ביידיש, הוא הסביר לי מה קורה, ואני התחלתי לצחוק. שם בפעם הראשונה חזרתי לדבר קצת. בנוסף אני זוכרת את החשמלית שהיינו נוסעים בה. בפראג היה לנו חדר בו גרנו במשך התקופה, היה לנו מטבח ומקלחת משותפים עם עוד כמה משפחות.

מפראג הגענו לבוקרשט שברומניה, שם בפעם הראשונה הלכתי לבית ספר למשך כמה חודשים. כל יום שני היינו עומדים ליד הדגל והיינו שמים את היד על הלב ואומרים את שם הנשיא. את תחילת המשפט זכרתי "רושו, גבנושה ולסקו", מילים אלו אמרו אדום צהוב וכחול, אלו היו צבעי דגל רומניה.

אבי גילה שיש לו אחות בבגליה, שמה היה צילה. המצב בבגליה השתפר ועברנו לגור שם. הייתה רק בעיה אחת, ולפיה למי שלא הייתה אזרחות לא היה יכול לעבוד ופליטים יכלו לשהות שם רק שנה אחת. מספר פעמים הגיעו לבקר אותנו מהמשטרה, הם הודיעו לנו שעלינו לעזוב את זמן שהות הפליטים, ואמנם אנחנו שהינו שם כמעט שנתיים. הלכתי לבית ספר, למדתי צרפתית, אבי גיחך מכנסים בבית. בבגליה גם נולד אחי הצעיר, ביל, באפריל 1948.

לאבי הייתה גם אחות באמריקה, אח בארץ ישראל ודוד באוסטרליה, ואלה היו אפשרויות המגורים שלנו. אבי נרשם לכל המקומות, עד שלבסוף בשנת 1950 עברנו לאוסטרליה. שם הורי עבדו מהבוקר ועד הלילה בחנות ירקות, ואני הייתי שומרת על אחי הקטן, לקחתי אותו לגן בדרך לבית ספר ובחזרה הייתי אוספת אותו. בבית הייתי מבשלת לביל, וגם כדי שההורים יגיעו הביתה ויהיה אוכל.

היו לי הרבה בעיות באוסטרליה, כמו שהחלטתי שאני לא פולניה, לא פליטה ולא כלום, אלא אוסטרלית. תוך חצי שנה למדתי אנגלית, יום ולילה, כדי שלא יהיה לי מבטא. התחלתי כיתה ג' אך הקפיצו אותי לכיתה ה', ואחרי חצי שנה הלכתי למנהל וביקשתי שיעבירו אותי בית ספר כדי שלא ידעו שאני פליטה. "אני אוסטרלית". בגלל שהייתי גבוהה שיחקתי כדורסל וטניס. בבית הספר הייתה תלבושת אחידה נוקשה מאוד, ויום אחד כאשר הורדתי כפפה קיבלתי עונש לכתוב אלף פעמים: "A lady does not go in the street without gloves". בניתי לעצמי קיר כדי לשכוח מכל מה שהיה קודם.

אף פעם לא הזמנתי חברים אלי הביתה כי התביישתי, כיוון שהייתי ענייה ובבית דיברו ביידיש. יום אחד ילדה מהכיתה הזמינה אותי אליה הביתה כדי ללמוד שיר בעל פה. היא שאלה אותי "Your house or mine?" אז המצאתי לה תירוף והלכנו אליה, נכנסנו אליה הביתה ופרצתי בבכי. אמרתי לה שקיבלתי מכה ברגל אך זאת הייתה הפעם הראשונה שראיתי משפחה נורמאלית שהיו בה ילדה, אמא וסבתא. לא זכרתי מקרה שבו גרים בבית שלושה דורות. בביתה היו ריחות של אוכל ועוגות כי הסבתא שלה בישלה. באותו רגע אמרתי לעצמי שגם לי תמיד יהיה בית כזה שתמיד יהיה בו ריח של אפיה ואכן כך זה כיום.

אני זוכרת שאחרי המלחמה הייתי צורחת מתוך שינה מחלומות רעים וסיוטים. בשום מקום לא ידעו שאני פליטה, חוץ מהמנהל של בית הספר. הייתי מקבלת את הציונים הכי טובים ודקלמתי את שייקספיר. מבחינתי אני הייתי אוסטרלית, וגם כשעלינו לארץ בתחילה הייתי אומרת שאני אוסטרלית וכך התמודדתי עם עברי הקשה. התקופה הכי טובה שלי הייתה באוסטרליה.

באוסטרליה פגשתי את רפי, שלימים הפך לבעלי. תחילה חשבתי שהוא ישראלי שבא לשהות באוסטרליה, הוא ביקש ממני את הטלפון אך חשבתי שזה מוגזם כי הוא היה אחרי צבא ואני רק בכיתה י"ב. לאחר מספר שבועות נסעתי עם אבי ועצרנו בתחנת דלק, פתאום שמעתי קול מוכר ששואל: "Fill it up?" ואבי אמר לו כן. הסתובבתי וראיתי שזה רפי וקבענו להיפגש. התחתנו באוסטרליה בחתונה מפוארת וגדולה ב-4.1.1959. ושם נולדו לנו 3 מילדינו, רחל, לאה וצביקה.

ב-1967 פרצה מלחמת ששת הימים בארץ, רפי היה בלחץ ורצה מאוד לעלות לארץ. כיוון שהרגיש אחריות על משפחתו, הוא דיבר המון על ארץ ישראל למרות שהיה לו טוב באוסטרליה. בשנת 1968 רפי טס לביקור בארץ כדי לבדוק אם יוכל לעבוד ולהתפרנס בארץ, הוא חזר לאוסטרליה ובזכותו ב-1969 עלינו לארץ. משפחתי לא הייתה ציונית ובגלל שעברתי כל כך הרבה מקומות בחיים לא חשבתי לעבור שוב. מכרנו את הבית ואת הכסף השארנו באוסטרליה, רפי הבטיח לי שאם לא יהיה לי טוב נחזור לאוסטרליה, אך אני צריכה לתת את ההזדמנות לתקופה של שנתיים.

נא ספרי/י על חייר בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

הגענו לארץ וגרנו במשך שנה בנתניה, מה שהרגיש לנו כמו חופש. הכרנו אנשים חדשים, הלכתי לים. היה לי המון מזל, פגשתי אנשים שתמכו ועזרו לי בכל מיני דברים קטנים כמו ללכת לסופר. רפי החל לעבוד במרצדס שבחיפה. לא רצינו להישאר בנתניה כי ראינו שזה לא מקום טוב מבחינה חברתית לילדים ולכן עברנו לקריות, שם שכרנו דירה וגרנו במשך שנה. בגלל שעברתי הרבה מקומות ניסינו לא להעביר את ילדינו יותר מידי, במיוחד לא באמצע השנה מבית ספר. תמיד קינאתי באנשים שגרו במקום מסוים, שהלכו לבית ספר ולגן. עד היום לא למדתי אף שפה מהתחלה ועד לבגרות. אין לי שורשים ולפעמים אני מרגישה כמתנדנדת ברוח.

היינו שנתיים בארץ ורפי ואני החלטנו שאנחנו נשארים כאן. בשנת 1971 נולד קובי, בנו הרביעי. עברנו לדירה בכרמל ושם גרנו הרבה שנים, לבנות ולבים היו חדרי שינה נפרדים, זו הייתה דירה מאוד יפה וגדולה.

למדתי יחסי הציבור באוסטרליה ובארץ עבדתי תחילה בתור מורה לאנגלית ואחר כך בחנות תכשיטים. לאחר מכן במכון כרמל שהיה מקום שממנו באו אנשים ממדינות עולם שלישי, שם הייתי מרכזת חברתית במשך 3 שנים. 12 שנה עבדתי באוניברסיטת חיפה בה ניהלתי פרויקט הקשור למעמד האישה, ובנוסף התנדבתי במקלט לנשים מוכות. לאחר מכן יצאתי לפנסיה ועברנו לכמון, ישוב קהילתי באזור כרמיאל. התנדבתי הרבה שנים בער"ן. אחרי שחליתי בסרטן והבראתי, התחלתי להתנדב בעמותה למען חולי סרטן בה אני מייצעת ותומכת בנשים חולות.

בשעות היום יום אני חברה במועדון פנסיונרים במשגב, מתעמלת ונפגשת עם חברים. אני מאוד רגישה לצורכי אנשים בעקבות מה שעברתי ואני משתדלת לעשות את המקסימום למען אנשים, והיות ועזרו לי בתקופות הקשות שלי כיום אני עוזרת לאנשים אחרים. לקח לי המון זמן עד שסיפרתי למישהו את הסיפור שלי, מאוד קשה לפתוח את הסיפור הנורא שוב כיוון ששמתני לפניי המון מחסומים. לא יכולתי להתמודד עם המציאות, לא היה מי שיעזור לי ויגרום לי לספר ולהתמודד עם העבר. בזמן המחלה הלכתי לפסיכולוגית לניצולי שואה, שם היא עזרה לי להתמודד עם המחלה והעבר הקשה, והשתתפתי גם בקבוצת תמיכה לניצולי שואה שעזרה לי להתמודד.

כיום רק כאשר אני רואה סרטי מלחמה ואליםות יש לי סיוטים. אני נזכרת בעבר מידי פעם, למשל ביום השואה, זה בא והולך. בתקופות של מצוקה אני יותר נלחצת.

אתם שנולדתם במדינת ישראל, מקום חופשי לא יכולים להבין. לפעמים אני חושבת על איך לא יצאתי משוגעת לגמרי אחרי התקופה שעברתי, שנתיים וחצי בתוך קופסא, לא נתפש איך ילד יכול לחיות שנתיים בתוך קופסא במשך 12 שעות ביום בלי לשתות לאכול וללכת לשירותים. ברור שנשאר סימן אך אני מתמודדת עם זה והחיים ממשיכים כרגיל.

ראיון: איציק פלג

ישוב כמון, אוקטובר 2013